

diferències regionals però són de matís i més aviat relatives: potser amb tendència general, cap al Nord a empètitir-lo més que a Migdia; i observa Enric Valor (c. 1950) que a Castalla entenen per *clot* allò que el *DFa.* defineix a *clotada* 'espai de terreny entre terrenys més alts'.

Una de les aplicacions més recurrents en aquest mot és la mortuòria: *anar al clot* 'morir', general; *fer-li el clot a algú* 'enterrar-lo', a Areu i Tor de Vall Ferrera, etc.; «en un *clot* tou ['còncau'], / fondo com pou, / descarnats ossos, / cames e toços / allí-ls metien», JRoig.² Al capdavant aquest ve a ser ja el sentit en les *VidesR*: «co-ls crestians los sebelissen en lo *clot* que avia feyt l'aybre quant casec», f° 190v1, n. 13 (trad. de la p. 575 de Voragine), «fé fer un *clot* cayrat costa l'altar e --- quant entrà en aquel *clot*, ab les mans esteses, envés Déu levades, dix 'convidat m'as, Séyer ---', f° 5r2; cf. en el nou ms. trescentista *Rom.* Ix, 242.

També serà bo, d'altra banda, cridar l'atenció sobre la gran extensió valenciana (des del S. de la capital fins cap a Alacant) de l'acc. aplicada a l'aigua: 'toll en general' (Torrent i Alcúdia de Carlet), 'gorg: en el riu (Antella), en una sèquia (Rafelguaraf), en un barranc (Castelló de la Ribera); en fi, esdevé sinònim de 'pou de la sínia' i 'sínia' a Polinyà de Xúquer,³ La Pobla Llarga, Oliva (1962), o bé 'la bassa d'un cup' (La Nucia, 1963). He cridat l'atenció cap aquestes dues especialitzacions semàntiques perquè ens aproximem a dos parònims, quasi-sinònims: *CRYPTA* i *CADOLLA*. No obstant m'inclino a negar que això ens orienti cap a una d'aquestes dues etimologies. Alguna variant fonètica té escàs interès, per recent, merament local i ben explicable: *al kəljət* a l'eixida del poble, a la Bastida (Canigó, 1960); *Calots* de *St. Andreu* i de *Galobardes* i *Font del Calotet* a Prats de Lluçanès (1935). *Portar algú a clot de bast* (muntat dalt d'un mul), MVayreda, *Puny.*, p. 277 (un altre de Genís i Aguilar en el *DBal.*). Fora del cat. i de l'oc., l'àrea del mot és molt limitada. Pel Baix Aragó només arribem a Binéfar *clota* «hoya que se hace para plantar algún árbol o arbusto» (Coll Alt.), Casp *clote* 'bassal' (*BDC* xxiv, 165), Bujaraloz *clote* i *clota* «tierra cercada por todas partes de cabezos» (a. 1720, Siesso); sento el plural *klóo* fins a Bielsa (1965). I encara, com que, almenys en el Baix Aragó, valdria *me* com a correspondència de la ò del català i l'occità, hem de considerar quasi tot això com un manlleu del català. Més enllà dels Pirineus, el mot està, si fa no fa, limitat a l'àmbit de la llengua d'oc: en parlars francesos només ha arribat a penetrar una mica en una estreta franja de Vendée, Turena i Anjou, a on pot ser propagació bastant recent⁴ des de la zona, abans semioccitana, del Poitou; també llança una punta, més aviat discontinua, fins a algun punt de Savoia i del Valais.⁵ En terra pròpiament occitana, almenys en més de la meitat, és en canvi un mot tan antic i essencial com en català: n'hi ha ja una dada de 1052 a Marsella i en alguns trobadors del S. XIII.

Segons les dades de Scheuermeier, el límit Nord de

la zona occitana on el mot es presenta en àrea compacta, amb gran arrelament i amb sentit més o menys igual al nostre, s'estén fins a una franja Nord, marcada aproximadament pels departaments de Dordonha, Lot, Tarn, Erau, Gard, Droma i Alts-Alps; més al Nord, és més aviat esporàdic. També es troba, segons el *FEW*, per a «creux, fosse» en el Roergue;⁶ en els parlars de l'Erau i del Gard sembla estar limitat a l'acc. «tombe, fosse». No hi ha dubte que enlloc no es presenta tan vital i amb tanta densitat com en la zona pirinenca i gascona, on Rohlf's (*Le Gc.*, § 419, p. 105)⁷ constata *clôt* «trou» des del SO. del Bearn fins a Luixon, i segueix després per la Vall d'Aran, l'Arieja i fins a la mar⁸ sense esclarissar-se. Crida l'atenció la minva en terra de Provença, llevat de la zona alpina.

De tota manera fins per Provença hi ha alguna dada especial ací i allà. Entre aquestes notem especialment l'ús per designar un camp aplanat de superfície uniforme, que Wartburg (p. 797a, § b), s'esforça a explicar per evolució semàntica, com a resultat del verb *aclotir* 'fer esplanada tirant la terra de les vores en el camp enclotat del mig' (798a); posant de relleu que aquesta acc. coincideix amb l'àrea d'aquest verb, m'inclino a creure que té raó, perquè també en terra valenciana han passat molts camps dits *La Foia*, a designar un camp pla, crec que per aquest mateix procés. Això, doncs, rebleix l'àrea del mot per la banda del provençal alpí i del finès.

Una altra evolució que ha dut a alterar el sentit propi d'aquest mot en els parlars de la zona rodanesa, és que allà *clot* degué especialitzar-se en el sentit de 'sot on es planta una mata' i d'ací després 'mata' que és el sentit més freqüent en l'obra mistralenca: *un clot de ferigoulo* és una mata de farigola en *Moun Espelido* (v, p. 81); «O Magalí, se tu te fas / l'aubre di moure, / iéu lou *clot* d'èurre me farai: / t'embrassarai!» (trad. «la touffe de lierre», *Mireio* III, 65.7; encara Ix, 38.3). Notem finalment en ell l'ús adjectiu que en fa algun cop, que deu ser basat en una de les dues evolucions anteriors o de totes juntes: «la poudrouso man que lou pausè tant *clot*» (*Calendau* IV, 52.7, trad. 'qui le posa si bien d'aplomb').⁹ En conclusió, sembla que no hi ha hiatus a Provença en l'àrea occitana del mot.

Aquest problema etimològic va ser negligit per molt de temps. Fora d'uns mots de Schuchardt (*Rom. Etym.* II, 189) i de M-L. (*REW*, 2349), mots molt breus i poc decidits, donant la impressió que desitgen sortir del pas sense llançar-s'hi gaire, el primer d'ocupar-se'n fou Scheuermeier el 1920 (*Begriff Höhle in d. Alpendialekte*, tesi de Zuric, *BhZRPb.* LIX, 42-53), treball acurat i intel·ligent, que en aquest cas, però, no arriba en ferm a assentar altra conclusió que l'origen pre-romà; fora d'insinuacions basades en l'àrea, no sembla que vagi arribar a afirmar-se en res més: de la seva reserva es desprèn que sota d'expressions que es presten a entendre «gallisch» com a 'cèltic', es guarda de dir això últim; en tot cas Jud, que dirigí aquesta tesi, no sé que ho vagi dir enlloc (ni